

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ

Лабораторія психології спілкування

30 КВІТНЯ
2020

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Всеукраїнська конференція
Лабораторії психології спілкування
ІСПП НАПН України

ВІСНИК ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ

Випуск 26

Київ - 2020

URL: http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_26

УДК 159.9:316.6 + 37.06

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 квітня 2020 р., Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, лабораторія психології спілкування) [Електронний ресурс] /за наук. ред. Г.М. Бевз; упор. Л.І. Гриценок, В.І. Юрченко // **ВІСНИК ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ.** – Випуск 26. – К.: ІСПП НАПН України, 2020. – 174 с. – URL: http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_26

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Слюсаревський Микола Миколайович - директор Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, кандидат психологічних наук, член-кореспондент НАПН України;

Найдюнова Любов Анатоліївна - заступник директора ІСПП з науково-методичної роботи, доктор психологічних наук, член-кореспондент НАПН України;

Бевз Галина Михайлівна - завідувач лабораторії психології спілкування, доктор психологічних наук, професор;

Гриценок Людмила Іванівна - науковий співробітник лабораторії психології спілкування;

Кравчук Світлана Леонтіївна - ст. науковий співробітник лабораторії психології спілкування, кандидат психологічних наук, доцент;

Юрченко Віктор Іванович - ст. науковий співробітник лабораторії психології спілкування, кандидат психологічних наук, доцент.

У збірнику представлені матеріали (статті, тези, презентації) Всеукраїнської науково-практичної конференції «Технології формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій», яка була проведена 30 квітня 2020 року лабораторією психології спілкування Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Особлива увага приділена технологіям формування позитивної громадської думки щодо реформування загальної середньої освіти, психолого-педагогічним аспектам реалізації концепції «Нова українська школа».

Збірник адресовано науковцям, освітянам, представникам органів державної влади та громадськості.

© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2020

© Лабораторія психології спілкування, 2020

© Сайт «Вісник психології та педагогіки» - www.psyh.kiev.ua, 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА (презентація)	5
Бевз Г.М. Соціально-психологічне забезпечення освітніх реформ: створення тезаурусу понять	8
Гриценко Л.І., Юрченко В.І. Конкурс-квест "Реформа - шлях до школи моєї мрії": підсумки та перспективи (презентація)	12
Джежер-Личова С.М. STREAM- освіта - стежинка від дитячого садка до країни НУШ	25
Дзюбко Л.В. Психологічна безпека суб'єктів освітнього середовища школи: нові акценти в освітніх інноваціях	35
Дорофей С.В. Психологічна готовність педагогічних працівників до освітніх інновацій	40
Журба К.О. Програма "Нова українська школа у поступі до цінностей": тенденції, виклики, перспективи (презентація)	43
Калюжна Т.Г. Освітні інновації професійної діяльності педагогічного персоналу післядипломної педагогічної освіти	50
Каніболоцька М.С. Психологічні особливості емоційного включення вчителів до освітніх реформ	53
Карапетян В.С., Даллакян А.М. Методологические проблемы организации профессионального образования	56
Кравчук С.Л. Особливості рефлексивної культури здобувачів вищої педагогічної освіти як умова ефективного впровадження освітніх реформ	60
Киричук В.О. Моніторинг особистісного розвитку дітей шкільного віку засобами інтернет-технологій (презентація: Хмарний сервіс «Універсал-онлайн»)	64
Лупало О.А., Попова К.С. Формування практичних навичок студентів-юристів: баланс традиційних та інноваційних засобів навчання	69
Лушин П.В. «Гіг-освіта» як альтернатива НУШ	73
Марусинець М.М. Дидактично-інформаційне середовище – новий вектор	77

підготовки майбутніх учителів

Мельник А. Ю. Інформування як соціальний та психологічний феномен	80
Мельник О.М. Фактори забезпечення якісного освітнього процесу в післядипломній педагогічній освіті	84
Мельничук Т.І. Інтерактивні форми роботи із батьками як основа впровадження освітніх інновацій у закладі дошкільної освіти	89
Настояща У.В. Проблема стресу персоналу кримінально-виконавчої служби України в діяльності психолога установ виконання покарань та слідчих ізоляторів	92
Орловська Л.С. Актуальні завдання по формуванню компетентностей у здобувачів освіти у межах НУШ	95
Охріменко З. Інноваційні стратегії у професійному самовизначенні учнів підліткового і старшого шкільного віку	97
Палько Т.В. Медіакомпетентність – необхідна складова професійної майстерності сучасного вчителя	106
Панченко С.М. Дистанційна форма підвищення кваліфікації з позиції педагогів сумської області	109
Петренко І.В. Застосування інноваційних соціально-психологічних технологій у процесі здійснення освітніх реформ	113
Рєпнова Т.П. Психологічна культура як ресурс впровадження реформ в систему освіти	119
Сігітей І.П. Тенденції розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти	123
Сингаївська І.В. Рольові статуси викладача та їх вплив на формування позитивного ставлення стейкхолдерів університету до освітніх інновацій	125
Смольникова Г.В. Особливості використання кольоро-терапії в роботі з дітьми дошкільного віку	129
Ставкова С.Г. Принцип участі у розбудові системи освіти (на прикладі Канади)	134
Супрун Д.М., Григоренко Т.В. Актуальні тенденції реформування підготовки	140

спеціального психолога в контексті соціальної згуртованості в освіті

Третяк О.П. Виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу у молодших школярів **143**

Трубачева С.Е. Особливості інновацій в освіті **147**

Чуніхіна С.Л. Відкритість суджень (open-mindedness) як передумова позитивного ставлення до освітніх інновацій **149**

ДОДАТОК. Програма конференції **153**

ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Третяк Ольга Петрівна (Tretyak Olga Petrovna) - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Вступ

Сучасний глобалізований український соціум є складним і мінливим, оскільки переживає втрату цілісності й незмінності нормативної системи моральних цінностей. І тому за теперішніх умов розбудови демократичної, правової, суверенної України актуалізується необхідність виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу, яке б ґрунтувалося на принципах гуманістичної моралі.

Аналіз результатів дослідження

Вихідні концептуальні засади виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу знайшли своє підтвердження у положеннях Національної доктрини розвитку освіти, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, а також Законах України «Про охорону дитинства» (Про охорону, 2019), «Про освіту» (Про освіту, 2019), «Про загальну середню освіту» (Про загальну, 2019), «Нова українська школа» у поступі до цінностей (Бех, Алексеєнко, Кириленко, Кириченко, Корецька, Остапенко, Пруцакова, Харченко, Шкільна, & Журба, 2019) тощо. Пріоритетного значення в розбудові нової української школи набуває завдання виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу у молодших школярів, оскільки в цей віковий період активно формуються основи світогляду, уявлення про людину і її життя як найвищу цінність, виявляє ціннісне ставлення до інших людей (Бех, 2003; Савченко, 2009).

Слід наголосити, що процес виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу є доволі складним процесом, адже необхідно розвинути у дітей особистісний смисл сприйняття світу, як цінності. Виховні зусилля спрямовувати насамперед на дітей молодшого шкільного віку, коли емоційне сприйняття явищ навколишнього життя є доволі сильним і дієвим.

Серед причин деформації цінностей у сучасному суспільстві слід виділити такі, як: втрата духовних і моральних цінностей, відмова від світогляду, заснованого на справедливості, відсутність уваги і поваги до людини, знецінювання життя людини та її моральності, низький рівень самосвідомості індивідів, власного духовного розвитку та особистісного розвитку.

Враховуючи результати досліджень психологів і соціологів, спостереження та висловлення філософів, істориків, педагогів, а також вікові особливості учнів початкової школи та специфіку історичного змісту, навчальний матеріал, який вивчається у початковій школі, визначимо у якості базових – цінність життя і цінність людини.

Виділення даних цінностей, потребує конкретизації їх змісту у сучасних соціокультурних умовах, адаптація даного змісту для молодшого школяра, з'ясування способів розкриття суті проголошених цінностей через освітню програму громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі.

Для кожної епохи характерним є своє бачення світу, своє розуміння шляхів розвитку соціуму і відповідна орієнтація наукових пошуків. У сучасних філософських, соціологічних дослідженнях неодноразово простежується думка про необхідність усвідомлення відповідальності усіх поколінь за збереження життя на землі та існування людства та зміни ставлення людини до навколишнього світу.

У психологічних дослідженнях велика увага приділяється емоційній природі ціннісного ставлення, його динамічності, дієвості та вихованості. Зазначені характеристики, свідчать про те, що ціннісне ставлення до навколишнього світу як результат цілеспрямованих виховних впливів вчителя на особистість учня, сприяє усвідомленому засвоєнню школярем соціально-позитивних норм, цінностей; активізації його життєвих позицій; його успішному входженню у соціум.

Формування особистості молодшого учня значною мірою визначається реалізацією у виховному процесі діяльнісного підходу, згідно з яким моральні правила і норми дитина засвоює активно, в процесі діяльності та спілкування з дорослими, однолітками, старшими та молодшими дітьми. Основна функція її полягає в тому, що в ній набувається досвід ставлення дитини до світу, до людей, до самого себе.

Механізм формування ціннісного ставлення є взаємодія на емоційну сферу дитини через збагачення досвіду моральних знань, входження молодшого школяра у позитивну соціальну діяльність.

Розуміння Життя і Людини, які є основними цінностями на Землі, які об'єднують все людство та дозволяють розглядати всі інші цінності, такі як Мир на Землі, Суспільство, Єдність людства, Любов, Свобода, Труд, Знання, Добро, Краса, Істина та ін. як цінності-умови для повноцінного і щасливого життя людини, збереження життя на Землі.

Для того, щоб об'єктивна сфера навколишнього світу викликала у дитини ціннісне ставлення, молодший школяр має попередньо бути проінформований.

Змістова лінія «Я - Людина» передбачає залучення здобувачів освіти до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності.

Людина – вища ланка живих організмів на Землі, унікальна істота на Землі, яка володіє розумом, совістю, яка здатна змінювати та вдосконалювати себе, захоплюватися, творити. Людина - це така істота, яка своєю діяльністю створює власну історію, в процесі чого формується, змінюється і розвивається її сутність. Тобто сутність людини не є історично незмінною. Вона змінюється разом із розвитком людини, людства, акумулюючи в собі зміст людського, зміст культури, соціальних цінностей.

З метою вирішення завдань нашого дослідження використовувалися методи аналізу наукової літератури, узагальнення теоретичних та емпіричних даних, діагностувальні методи (пряме і опосередковане педагогічне спостереження, методика незакінченого речення, ігрова діяльність, вправи-піктограми, аналіз ситуацій морально-етичного спрямування, незалежних характеристик), статистичні методи обчислювання. У своїй роботі ми спиралися на науковий підхід І. Беха, згідно з яким «виховна ситуація – це соціальні умови, в яких дитина у стосунках із дорослими засвоює соціальні норми поведінки. Доцільно вибудована виховна ситуація має спонукати дитину до дії. Це відбувається завдяки створенню психологічних умов її емоціогенності, що сприяють формуванню у вихованця емоційних знань про моральну норму, знань, які емоційно переживаються, набувають особистісної значущості» (Бех, 2008, с. 128).

Проблема ціннісного ставлення до навколишнього світу перебуває у полі зору зарубіжних і вітчизняних вчених, які намагається дослідити цей феномен у різних сферах і проявах.

Зокрема американські дослідники (Skinner, Bonnet, Schlundt & Karlekar, 2019), проводили дослідження у сфері паліативної і хоспісної медицини й дійшли висновку, що цінності оточуючого світу групуються довкола життєвих подій, сім'ї, системи підтримки, моральних цінностей, стану здоров'я. У підростаючого покоління має бути сформоване ставлення до життя, як до вищої цінності, що проявляється у повазі і захисті всього живого, того, що сприяє покращенню якості життя, у позитивному сприйманні життя, не прийнятті того, що є загрозою життя, усвідомленому конструюванні свого способу життя (образ життя – максимально узагальнена картина життя, яка з'явилася у свідомості людини як продукт усвідомленого життєвого досвіду).

Виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу має ґрунтуватися на положеннях гуманістичної етики, створені умов для розвитку і саморозвитку особистості, формуванні відповідних компетентностей (Савченко, 2009), утвердженні гуманістичної картини світу та моральних орієнтирів у вихованні (Бех, 2008), розвитку моральної свідомості і самосвідомості (Савчин, & Василенко, 2005).

Висновок

Таким чином, виховання ціннісного ставлення до навколишнього світу в дітей молодшого шкільного віку є актуальним напрямком у сучасній практиці виховання і потребує відповідних виховних методик і технологій.

Список використаних джерел

Skinner, S., Bonnet, K., Schlundt, D., & Karlekar, M. (2019). Life Story themes: a qualitative analysis of recordings from patients approaching the end of life. *American Journal Of Hospice & Palliative Medicine*. (Vol. 36, Is.: 9). 753-759).

Бех І. Д. (2003). Виховання особистості. Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь. 1(2).

Бех І.Д. (2008). Виховання особистості: Підручник. Київ: Либідь.

Бех, І.Д., Алексєєнко, Т.Ф., Кириленко, С.В., Кириченко, С.В., Корецька, Л.В., Остапенко, О.І., Пруцакова, О.Л., Харченко, Н.В., Шкільна, І.М. & Журба, К.О. (2019). Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей. Київ: ІПВ НАПНУ.

Савченко О. Я. (2009). Виховний потенціал початкової освіти. Посібник для вчителів і методистів початкового навчання. Київ: Богданова А. М.

Савчин М.В. & Василенко Л.П. (2005). Вікова психологія. Навчальний посібник. Київ: Академвидав.

Остання зміна цієї сторінки: 17:35, 7 травня 2020.